

Robert James
Waller

Tisíc poľných ciest

Epilóg k Madisonským mostom

Ljndeni

Tisíc poľných ciest

Vyšlo aj v tlačovej podobe

Objednať môžete na
www.lindeni.sk
www.albatrosmedia.sk

Lindeni

Robert James Waller

Tisíc poľných ciest – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2023

Všetky práva vyhradené.
Žiadna časť tejto publikácie nesmie byť rozširovaná
bez písomného súhlasu majiteľov práv.

ALBATROS **MEDIA**

Tisíc poľných ciest

Epilóg k Madisonským mostom

Robert James
Waller

Tisíc poľných ciest -----

Epilóg k Madisonským mostom

Ljndeni

Robert James Waller: A Thousand Country Roads
Copyright © 2001 by Robert James Waller
Translation © 2003 by Otakar Kořínek
Cover design © 2023 by Tereza Králová
Slovak edition © Albatros Media Slovakia, s. r. o., 2023

Všetky práva sú vyhradené. Žiadna časť tejto publikácie
sa nesmie kopírovať a rozmnožovať za účelom rozširovania
v akejkoľvek forme alebo akýmkoľvek spôsobom
bez písomného súhlasu vydavateľa.

ISBN tištěné verze 978-80-566-3356-4
ISBN e-knihy 978-80-566-3382-3 (1. zveřejnění, 2023) (epub)
ISBN e-knihy 978-80-566-3383-0 (1. zveřejnění, 2023) (mobi)
ISBN e-knihy 978-80-566-3381-6 (1. zveřejnění, 2023) (ePDF)

Autorova poznámka

*Niektoré piesne vzlietajú z modrookej trávy,
z prachu tisícok poľných ciest.
Táto patrí medzi ne.*

Týmito slovami som začal knihu *Madisonské mosty*. V podstate však išlo o dva príbehy. Príbehy totiž musia niekedy počkať, kým na ne príde rad, aby neprekážali veciam, ktoré majú prednosť. V posledných rokoch som dostával listy od čitateľov *Mostov*, od mužov, žien a mladých oboch pohlaví, od vodičov kamiónov a žien v domácnosti, od právnikov, pilotov a naftárov. Stovky, možno tisíce listov z celého sveta s láskavým slovom a želaniami všetkého dobrého.

Vysoké percento pisateľov sa chcelo dozvedieť viac o Robertovi Kincaidovi a Francesce Johnson-

ovej, o ich životoch, o tom, čo sa s nimi stalo po ich štyroch spoločných dňoch v iowskom okrese Madison. Žil som tichým spokojným životom na odlahlom ranči v širej púšti, vrátil som sa k štúdiu ekonómie, matematiky a k hre na gitare, a tak som necítil potrebu prehrabávať sa v poznámkach a nič ma nenútilo do ďalšieho písania. No aj tak kdesi, v ktorej si chvíli a nie z celkom jasných dôvodov, keď som si prečítal ďalší list, požadujúci informácie, rozhodol som sa dopovedať zvyšok príbehu.

Stále mi vrtajú v hlave nepravdepodobnosti, povaha náhody. *Madisonské mosty*, malý príbeh v krátkom čase, kniha, ktorú som pôvodne písal ako darček rodine a priateľom, kniha, v ktorej publikovanie som nedúfal a ani som to nemal v úmysle, keď som ju písal, je dnes v tridsiatich piatich jazykoch. Kniha, ktorá mi vyšla z lacnej tlačiarne, keď som používal dvadsaťpäťdolarový softvér v dýchavičnom počítači Zenith 286.

A tak pre tých z vás, ktorí to žiadali, a pre každého, kto je na to zvedavý, tu je zvyšok príbehu. Ak ste nečítali *Mosty*, táto kniha vám nemusí byť celkom jasná. A tí, čo *Mosty* čítali, v nej hádam medzi iným nájdú prekvapenie z neočakávanej radosti, ktorú Robert Kincaid objavil na sklonku života.

Ako sa ukazuje, samotársky jazdec nebol v živote
až taký osamelý, ako sa kedysi nazdával.

Robert James Waller
v šírej texaskej púšti,
Del Norte Mountains
Silvester 2001

Ešte raz túlavým tvorom, cudzincom,
posledným kovbojom.
A všetkým čitateľom, ktorí ma žiadali
o dopovedanie tohto príbehu.
Inými slovami, o knihu zakončení.

1. KAPITOLA

Robert Kincaid

Takže:

*Zakrúť ešte raz veľkým lasom,
možno nie tak vysoko a divo ako kedysi, no stále
svištivo,
a cíť
jeho kruh nad sebou
a slnko prúdiace cez slučku,
tieň na zemi, kde sa to veľké laso krúti,
keď všetko speje k tomu poslednému, k tomu
ešte naposledy...*

... k tomu, čo je nevyhnutné po dlhom kľukatom behu od miesta, kde si sa kolísal v matkinej tme, až sem – k hmle nad Pugetovou úžinou a k vysedávaniu v Shortyho krčme v utorkové večery, keď počúvaš, ako Výrov tenorsaxofón hlbavo spieva *Jesenné lístie*.

Takže takto je to, koniec tvojho obdobia, ktoré je na očiach, a stále sám, vrčanie chladničky prehlušuje

zvuk každej tvojej spomienky. Poslední kovboji a to všetko okolo. Tí, čo pre teba vyrazili stopu, odchádzajú, alebo sú už preč, Iris balí dúhu a učenci súmraku sú mŕtvi. Existuje už len zvučanie tvojich spomienok, vrčanie chladničky a Výrov saxofón v utorkové večery.

V inom živote to mohlo byť iné. Mohlo to tebe a tej žene vyjsť. Bola tvojou šancou, ale pri spätnom pohľade na to, čo sa stalo, nijaká šanca vlastne neexistovala. Vždy si to vedel, pravdepodobne aj vtedy.

Keby bola opustila, čo mala, ten krok sám osebe by z nej bol urobil iného človeka, ako bol ten, s ktorým si prežil tie dni a noci. Bol by to následok onoho kroku, onoho rozhodnutia. No jednako by si to bol riskoval a usiloval sa, aby to vyšlo, keby sa bola vydala tvojou cestou.

Je včasné novembrové ráno roku 1981 a nad vodou leží chladná hmla. Na kuchynskom stole, ktorý si kúpil za päť dolárov v podomovej burze, sa považuje kopa pošty. Stôl si sem privliekol pred rokmi na povoze, keď v Bellinghame zrovnali so zemou tvoj činžiak, aby tam mohli postaviť nákupné centrum. Obálky s puncom úradnosti – od štátu – ešte vždy ťa chce nájsť veteránska správa a ľudia zo sociálneho. Nevedia si predstaviť, že sú ti ľahostajní, že nechceš, čo ti ponúkajú. Obálky označené slovami: Vrátiť odosielateľovi.

No tak či onak, je to predsa len akási pošta, lebo okrem nej sú v schránke len ponuky a katalógy od ľudí, ktorí chcú, aby si si kúpil veci ako domáce kino a podobne. Veci, ktoré nechceš. Hm, čo to vlastne je, to domáce kino? Aj keby si mal naň peniaze, čo nemáš, čo by si si s ním počal?

Šesťdesiatosemročný Robert Kincaid sa jednou rukou poťahal za rozstrapkané oranžové traky a druhou pohladkal po krku zlatého retrievera, ktorý sa volal Cesta. Zapálil si kamelku a pristúpil k obloku. Kdesi z hmly nad seattleským prístavom prilietalo nízke chrapľavé húkanie vlečného parníka.

Kincaid otvoril hornú zásuvku štvorposchodovej registračky pri obloku. Na plastových stránkach viseli rady diapozitívov, celý jeho život, vždy päť v rade a dvadsať radov na stránke. Život muža, ktorý strávil svoje roky hľadaním dobrého svetla. Náhodne vybral jednu stránku a priložil ju k prehliadačke. Na prvom diapozitíve bol prístavný robotník v Mombase, vydúvali sa mu svaly a pod pletenou čiapkou mal úsmev ako svet. Bolo to v roku 1954, teda pred dvadsiatimi siedmimi rokmi.

Na druhom diapozitíve mu rovno do objektívu hľadelo tulenie mláďa – 1971 a ľadové polia pri Newfoundland. Potom úžina Malacca a chlapi mieriaci na more v šesťveslovom člne, idú na ryby s návnadami na háčikoch a s malou nádejou, lebo v tých

vodách sa lovilo už dlho a nemilosrdne. Potom letný záber v Baskicku. A chladný jún v Beaufortovom mori, kde sa kedysi plavil Amundsen. A tiger, vychádzajúci z vysokej trávy pri jazere Perijar v južnej Indii. V ďalšej časti volavka, kráčajúca za rána vodou pri Port Townsende. Tento záber v mnohom pripomínal zvuk Výrovho saxofónu v štvrtom takte *Sophisticated Lady*.

Ďalej. Mexické sedliacke dievča, stojace na poli. Dáva sa naňho ponad plece, na hlave ovísajúci slamový klobúk, šaty z vrecoviny a na okraji diapoziťu úhľadným písmom jej meno a miesto: *María de la Luz Santosová, Celaya, Mexiko 1979*. To bola jeho posledná veľká časopisecká zákazka, ale mal nízky rozpočet a aby odovzdal dobrú prácu, musel začrieť aj do vlastných peňazí. Kto vie, čo sa s tou Maríou de la Luz Santosovou stalo? Žije ešte v tej istej dedine a pracuje v lete na poliach? Ďalšie vrecko – pomalý jesenný západ slnka v Severnej Dakote a tvrdá okuliarnatá tvár, hľadiaca z okienka velikánskeho oranžového kombajnu: *Jack Carmine, kombajnista, polia južne od South Forku, 1975*.

Archív s tisíckami fotografií. Robert Kincaid si nechával iba najlepšie a jeho nároky boli mimoriadne vysoké. Vyradené páľil. O každom zábere, ktorý si nechal, si pamätal presný čas, miesto a svetelné podmienky, keď stisol spúšť. Pamätal si dokonca aj

vône, ktoré ho obklopovali, keď záber robil. V Perijare to bola vôňa kari, pri pohľade na baskický záber pocítil vôňu koreneného kozieho mäsa. Beaufortovo more mu prinášalo menej zaujímavý kulinársky zážitok, tam mal zväčša jednotvárnu táborovú stravu, niekedy ryby, a to všetko hltal pod sieťou proti komárom.

Na poslednom zábere na stránke bolo vidieť rozmazaný obraz skaly a vody. V roku 1972 fotografoval na útesoch v Acadii, keď sa zrazu pošmykol a spadol desať metrov dolu na piesok, a to v okamihu, keď stisol spúšť. Záber si nechal na dôkaz odvahy a hlúposti a tenučkej hranice, ktorá delí jedno od druhého. Zlomený členok sa mu nikdy dobre nezahejil, hlavne preto, že nedbal na radu lekára a pustil sa do práce, prv ako sa kosť poriadne zrástla. Vložil stránku späť, zľahka sa oprel o zásuvku a preplietol si prsty.

Vpredu v zásuvke ležala veľká obálka s listami Francesce Johnsonovej, ktoré neposlal. Za obálkou ležala škatuľa na archiválie s fotografiami. Robert Kincaid ju vzal a urobil na stole miesto. Odhrnul špinavé riady, reklamné prospekty a listy s poznámkou vrátiť odosielateľovi. Sadol si na stoličku a opatrne škatuľu otvoril, založil si bifokálky v drôtenom ráme a zdvihol ochranný papier. Potom uprel pohľad na ženu na fotografii.

Francesca Johnsonová sa naňho usmievala z hĺbky šesťnástich rokov, opierajúc sa o kôl plota v Iowe, oblečená v starých džínsoch a tričku. Čierna a biela bola pre ňu najvhodnejšia, zvýrazňovala línie jej tela a línie jej tváre presne tak, ako vtedy vyzerala. Keď ten záber vyvolával, zjavovala sa na papieri ako duch z jeho minulosti. Najprv biely papier, potom mäkké obrysy lúky, plota a ľudskej postavy, potom vysoko kontrastná Francesca na úsvite v augustovú stredu v roku 1965. Francesca, prichádzajúca k nemu z vyvolávacej misky.

Robert Kincaid sa na tú fotografiu pozorne zadíval ako už sto ráz za tie roky, odkedy bol s Francescou v Iowe. V škatuli bolo ešte dvadsaťšesť fotografií, ale túto mal najradšej. Nič výnimočné, Francesca a ráno, spod tenkej bavlny sa jej tisnú prsia a jasne sa jej pod ňou črtajú.

Položil si ruky na stôl vedľa škatule, vystrel dlhé, štíhle prsty a pocítil dotyk jej pokožky, prichádzajúci spoza všetkých rokov. Cítil tvar jej tela, bola to akási hmatová spomienka, ktorá mu prechádzala z mozgu do rúk, alebo naopak, z rúk do mozgu. Rukami vôbec nepohol, aktívny mal iba mozog, a predsa po nej rukami zľahka, mätko prechádzal, od hlavy po päty a okolo nej, po celej Francesce Johnsonovej.

Francesca a jeho jediná šanca odhodiť všetky osamelé chvíle, jeho jediná šanca na čosi iné, než na

dlhé roky mlčania a samoty, na púte a hukot leteckých motorov cestou za dobrým svetlom. Bol by sa kvôli nej vzdal všetkého, ciest, fotografovania, všetkého. No stáli im v ceste rozhodnutia, ťažké rozhodnutia predovšetkým pre ňu. A ona sa rozhodla, rozhodla sa správne, podľa toho, ako to vtedy videla, a pri tomto rozhodnutí zostala. Zostala pri svojej rodine v Iowe, neodišla s ním.

Bože, ako si to tak môže privolať, premeniť obrazy na pocity, tak mučivo to zreálniť. Jeho pás pri jej páse, oblúk jej tela, ako mu vychádza v ústrety, blesky dusnej letnej noci, presvitajúce cez záclony spálne. Jej mäkký úsmev, jej dotyky, stále sa ho tam v posteli dotýkala, nemohla prestať, a potom ráno a jej ruky na ňom stále spočívali.

„Ak sa ťa nebudem dotýkať, bojím sa, že to všetko zrazu zmizne,“ povedala mu s úsmevom, privinutá k nemu. No zmizlo to tak či onak. Zmizlo to v piatok ráno, keď odchádzal po ceste z jej farmy v južnej Iowe. Pálilo slnko, stromy sa ani nepohli a svetu mlčalo srdce. Stal si na stúpačku nákladiaka, ktorý sa volal Harry, a z cesty sa za ňou obzrel. Díval sa na ňu dlho a až potom nasmeroval Harryho na hlavnú cestu. Tiekli mu slzy, keď sa za ňou obzrel naposledy. Sedela na ceste pri dome so skríženými nohami a s hlavou v dlaniach. Sedela tam v horúčave a prachu iowského leta.

Kto, dočerta, hovorí, že ohne vyhasínajú? Možno trochu pohasnú, ale nikdy nedohoria celkom. To sú staré mýty, pohodlnosť tých, čo už netúžia po blízkosti ženského tela pri svojom a nechcú nieť zodpovednosť, ktorú to prináša. Keď sa díval na fotografiu Francescy Johnsonovej a jeho ruky sa po nej pohybovali ponad priepasť kilometrov a rokov, chcel to všetko znova, chcel ju nahú a rozochvenú pod sebou, chcel, aby šepotala slová, ktorým vždy nerozumel, no jednako ich chápal. Pocítil príval mužského vzrušenia a usmial sa. Stačí, aby na ňu myslel, a toto sa s ním porobí.

Z ľavého zadného vrečka džínsov vybral peňaženku a vytiahol z nej poskladaný papierik. Bol zašpienený a ošúchaný od toho, ako ho tisíc ráz rozkladal a desaťtisíc ráz čítal slová Francescy Johnsonovej, do ktorých vpletla citát z W. B. Yeatsa.

*Keby ste chceli znova na večeru, keď biele
nočné motýle vyletia: prídte dnes večer, keď
skončíte. Kedykoľvek.*

Jej rukopis z dávneho leta, keď bol horúci august a on popíjal ľadový čaj v prostej farmárskej kuchyni. Potom neskoro večer pripla toto pozvanie na krytý most, na Rosemanov most v iowskom okrese Madison.

Len sa s ňou pozhovárať, znova jej povedať, čo cítil, ako bol jeho život tých niekoľko dní plný, celkom naplnený. Ak nič iné, aspoň jej poďakovať, dívať sa na ňu, opäť vidieť jej tvár. Mať jednu jedinú chvíľu, aby jej mohol povedať, že je ešte tu a ešte vždy ju miluje. Nedá sa a nedalo sa to – jej rodina a tak. Oprel sa, rukami si prečesal šedivé vlasy, strapaté ako vždy, siahajúce na necelý prst pod golier košele. Posledné veci, ešte raz naposledy, no cesta je ešte tu. Poslední kovboji by mali znova rozkrútiť veľké laso. Mali by to urobiť. Ísť na unavenom koni, kým nepadne, a nechať otupený výhonok evolučnej cesty zmiznúť vo vlastnom zániku.

Schúlený pri hmle nad vodou, s hmlou pri dverách a so stopami rokov na sebe. Schúlený na okraji... čoho? Ničoho.

Nalial si do hrnčeka kávu, podišiel k príborníku a otvoril ho. Na policiach ležal jeho výstroj – päť objektívov v mäkkých kožených vreckách, dva Nikony F a diaľkomer, zabalené v hrubej látke. Náradie profesionála, staré náradie, staré a dobité, poškrábané a zjazvené od kovových gombíkov a zipsov, od piesku hnaného vetrom a skál holých írskych plání Burren, od nadhadzovania a šúchania v Harrym a v zaoceánskych lietadlách do Afriky, Ázie a inam.

V mrazničke ležal jeho posledný Kodachrome II, 25. Keď ich prestali vyrábať, kúpil si ich päťsto

a držal ich zmrazené, šetril nimi a opatroval ich pre vlastnú potrebu, lebo časopisy prešli na Kodachrome 64.

Napokon to teda dospelo k tomuto, presne ako predvídal. Hmla na vode, hmla pri dverách a jeho posledný film. To základné – krv, kosti a svaly na kostiach, myšlienky v mozgu, to sa rozpadlo na prach s nadchádzajúcim koncom. Nič viac, nič sa nedá zmeniť, veľký rozmach, ktorým bolo na počiatku všetko vpísané a uložené u Mocností, usmerňujúcich vývoj tým či oným smerom. Aký zvláštny, osamelý, mlčky život. Od začiatku je taký a zostal rovnaký. Okrem tých žiarivých dní, tých štyroch dní roku 1965.

Až po dnešok, po rokoch lozenia po útesoch Acadie a putovania po brehoch Afrického rohu, po súmrakoch v horskej dedine, kde sa zbíha vesmír, po rozosmiatom kúpaní v džungľových jazierkach s dcérou obchodníka s hodvábm, ktorej veselý smiech iba na chvíľu vytisol mlčanie. A stále, vždy, ustavične vnímať zavýjanie času, blednutie a plynutie tej zvláštnej veci, nazývanej život, uvedomovať si jeho prechodnosť. Pracovať, jesť, chodiť rovno a neskôr neisto. Pozorovať, ako všetko speje k registračke emulzií, rovnako prchavých ako človek. Ostávajú iba výjavy, tlmené svedectvo tvojich dávnych osláv.

India,
alebo Africký roh,
alebo úžina Malacca,
stále to isté:
muži na piesku, alebo veslujúci
v pobrežnom príboji.
Niektorí odchádzajú
a iní sa na nich dívajú.
Zajtra
to budú robiť
... znova.

Keď raz dostal nejaký nápad, už sa ho nepustil. Podišiel k oknu a zadíval sa na hmlu. Ešte aj ráno pôsobilo unavene, hoci sa len začalo.

Robert Kincaid otvoril kuchynskú zásuvku. Tri nevybrané šeky za nudné fotografovanie v školách a na umeleckých akciách, spolu 742 dolárov. Už nijaké slávne časy ani dlhé výpravy pre *National Geographic*, ktoré ho viedli všade tam, kde bolo dobré svetlo.

K tomu osemdesiatšedem dolárov v bankovkách. A dóza od kávy plná drobných, možno ďalších päťdesiat dolárov. Nový motor v Harrym má iba stodesaťtisíc kilometrov. Držať sa pri zemi, cestovať naľahko, spať v aute, ak treba. Áno, dá sa to, môže tam zájsť ešte raz, on a Cesta.